

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

31. De Acca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

re. Quos enim Episcopus sub se & in Ecclesia sua haberet nisi Canonicos? quem ex suo gremio potissimum emitteret, nisi Canonicum? Ita falsitas & mendacium etiam querunt suam conformitatem.

DISSERTATIO XXXI.

De Acca.

Secundum multos eadem nauis cum S. Willibrordo Frisiae arua tenet Acca ille S. Wilfridi in Episcopatu Hagulstaldensi successor, Venerabilis Bedæ Mecenas. Argumentum nullum video præter iam sepe citatum textum Marcellini, potius Pseudo-Marcellini cap. 10. Vbi est, Accam cum S. Swiberto in Episcopum consecrando perrexisse è Frisia in Britanniam, ibidemque reuertente S. Swiberto detentum, à S. Wilfrido ordinatum in Episcopum Hagulstaldensem. Idem confirmatur cap. 14. Vt nostrum iudicium hac de re aperiamus, placet ipsum Accam ad viuum delineare penicillo ipsiusmet Bedæ in historia Anglicana varijs locis.

Acca à pueritia in Clero Sanctissimi ac Deo dilecti Bosæ Eboracensis Episcopi, (fuit is substitutus in locum S. Wilfridi expulsi) nutritus atque eruditus est. Absolutâ pœdiâ, ad Wilfridum Episcopum spe melioris propositi adueniens, omnem in eius obsequio vsque ad obitum illius expleuit ætatem. Bedæ lib. 5. cap. 21. Cum Wilfrido Romam venit anno 696. ibidemque apud Sanctissimum Frisonum gentis Episcopum Willibrordum cum suo Antistite Wilfrido morabatur eumque crebro audiebat quæ de mirandis Reliquiis S. Oswaldi Regis ac Martyris in Britannia Prouincia gesta fuerant narrantem. lib. 3. cap. 13.

Romæ

Romæ etiam multa, quæ in Patria nequieverat, Ecclesiæ S. institutionis utilia, didicit. lib. 5. cap. 21. Wilfrido Româ in Gallias venienti & graui infirmitate detento, fidele ministerium exhibuit, atque V Vilfridus visionem quandam de restitutione in pristinam sedem (quæ ipsi à sede Apostolica iam secundò adiudicata est) familiariter aperuit. lib. 5. cap. 20. Ad caelestia translato V Vilfrido, Episcopatum Hagulstaldensis Ecclesiæ suscepit pro eo Acca, eius hactenus Presbyter, vir strenuissimus & coram Deo & hominibus magnificus, qui & ipsius Ecclesiæ suæ, quæ in B. Andree Apostoli honorem consecrata est, ædificium multifario decore ac mirificis ampliauit operibus. Dedit namque operam vt acquisitis vndecumque Reliquijs BB. Apostolorum & Martyrum Christi, in venerationem illorum poneret Altaria distinctis porticibus in hoc ipsum intra muros eiusdem Ecclesiæ. Sed & historias passionum eorum, vnâ cum ceteris Ecclesiasticis voluminibus, summa industria congregans, amplissimam ibi ac nobilissimâ Bibliothecam fecit. Nec non & vasa sancta & luminaria aliaque eiusmodi, quæ ad ornatum domus Dei pertinent, studiosissimè parauit. Cantorem quoque egregium nomine Maban, qui à Successoribus discipulorum B. Papæ Gregorij in Cantia fuerat cantandi sonos edoctus, ad se suosque instituendos accersijt, ac per annos duodecim tenuit quatenus & ea, quæ illi non nouerant carmina Ecclesiastica doceret, & ea quæ quondam cognita longo vsu vel negligentia inueterari cœperant, huius doctrina in priscum renouarentur statum. Nam & ipse Episcopus Acca cantator erat peritissimus, & in Catholica fidei confessione castissimus. In Ecclesiastica quoque institutionis regulis solertissimus extiterat, & vsque dum sua præmia piæ deuotionis acciperet, existere non destitit. lib. 5. cap. 21.

Hic

Hic Acca perhibetur cum Sancto VVillibrordo ad Frisiorum conuersionem transfretasse. Sunt tamen argumenta non parui roboris quę Accę Apostolatū illum denegant. 1. Quod à pueritia in Clero Sanctissimi Bosę Eboracensis Episcopi nutritus & eruditus fuerit, quemadmodum pueri olim ad Ecclesiasticum statum destinati, tradi solebant Episcopo, in cuius conventu erudiebantur. Bosa creatus est Episcopus Eboracensis circa annum 679. in locum S. Wilfridi pulsus. Itaque non apparet anno 690, quo Willibrordus transfretauit, Accam habuisse ætatem tanto Apostolatu sustinendo idoneam. 2. S. VVillibrordus eiusque commilitones ante profectiōem in Hibernia sub disciplina Egberti Anachoretę agebant: quomodo enim aliàs potuissent ab illo emitti? Acca verò in Eboracensi Anglię ditione mansit sub Episcopo instructus & educatus. 3. Ab instructione in Clero Eboracensi venit ad S. VVilfridum iã secundò Cathedra deturbatum anno 693. vel 694. ei que deinceps fidus Achates adhæsit. Et quidem immediate ad S. VVilfridum accessit quantum verba Bedę præferunt, sicque non relinquitur locus itioni eius in Frisiam. Si inter scholas Eboracenses, & accessum ad VVilfridum intercessissent Apostolatus & quinquennalis siue triennalis prædicatio inter Frisios, non tacuisset Venerabilis Beda, cum ad laudem & vitam Accę magnum haberent momentum. Simili ratione non siluisset eius regressum ex Frisia cum S. Swiberto eiusque detentionem a VVilfrido. Quarto, ad S. VVilfridum spe melioris propositi adueniens, voluntarium & deliberatū accessum, spontaneā ministerij additionem significat: ast hoc non conuenit cum ijs quę supra in textu, scilicet cū S. Swiberto cōsecrando itineris focium venisse ad VVilfridum & ab eodē

deten-

dētentum quasi reluctātem & ad Frisios redire meditan-
tem. 5. Quomodo V Vilfrido se sociavit spe melioris pro-
positi? melius propositum non est conuersione Frisiorum
V Vilfrido adhærere; commutatio est præstantioris propo-
positi in minus præstans.

Impendit quidem meritoriam operam V Vilfrido mul-
tis molestijs inuoluto, sed, præterquam quod hoc non sit
excellētius Apostolatu inter Barbaros, euentuum & mo-
lestiarum V Vilfridi erat incertus Acca.

Hæc me alienum ab inueterata opinione reddiderunt.
Accam aliquem S V Willibrordo adfuisse, potest fieri, sed
fuisse de quo Beda, sicuti passim sentitur, mihi non reci-
pitur.

Ad locum Marcellini, qui vnicus est Dux contrariè
aientium, Respondeo, Caput illud 10. (taceo interim de
toto libro) esse pluribus erroribus respersum, vt non mi-
randum in Acca esse erratum.

Primus error est. *Ewaldos cum Acca & S. Swiberto consecran-
do perrexisse in Angliam anno 695.* qui error ex dissertatione
sequēti & dissertatione 53. & 54. manifestè apparebit, qui-
bus demonstrabitur conuenas S. Willibrordi eos non
fuisse, & martyrium passos anno 693. vel 692: quomo-
do ergo potuerunt comitari Accam cum S. Swiberto in An-
gliam anno 695?

Secundus error est, *S. Swibertum perrexisse ad Wilfridum Eg-
berto Archiepiscopo Eboracensi depresso graui infirmitatis incom-
modo &c.* Insignis fictio & præcedenti cacoplasmati bellè
proportionata. Quia enim Egbertum Archiepiscopum
Eboracensem S. Swibertum sociosque ad Frisiam emisisse;
Swibertum Abbatem & Canonicum creasse lectori antea
proposuerat Author, miratus nunc cur tam Reuerendo
adeoque ipsis colendo Præsule præterito ad V Vilfridum
consc-

consecrationis ergo pergeret S. Swibertus, finxit causam ex Vtopia allatam, nimirum grauem infirmitatem Egberti. Quis historicè peritus hic non rideat aut miretur? nullus Archiepiscopus ea tempestate Eboraci sedit, nec ullus VWilfridus siue Archiepiscopus siue Episcopus, quod luce clarius est ex Beda & Anglicanis historijs. Erat autem in Cathedra Eboracensi an. 678. Bosa vsq: an. 687. pulso Wilfrido à Theodoro Archiepiscopo constitutus: dein iterum pulso Wilfrido ab anno 691. vsque in annum 705. Wilfrido apud Mercios exulante.

Tertius error, *Retento Acca, què in Episcopum Augustaldensis siue Lindisfarnensis Ecclesie consecrauit.* Hic pene tot vitia, quot verba. Si intelligatur cum Swiberto aut statim post Swibertum Acca consecratus Episcopus, plane falsum est: nam multis annis vsque ad obitum VWilfridi Acca ei adhæsit tanquam Presbyter, in eiusque obsequio mansit comes exilij & peregrinationis. Beda. lib. 5. historiae. cap. 21.

Consecratum ab ipso VWilfrido Episcopum, ex eodem Beda nullo pacto colligitur, longe potius contrarium. Cum enim cap. 20. exposuisset obitum S. VWilfridi (qui putatur incidisse in annum 708) cap. 21. afferit: *Anno post obitum prefati patris Wilfridi proximo obiit Adrianus Abbas &c. & statim post: Suscepit verò eo anno (proximo vel etiam post) pro Wilfrido Episcopatum Hagulstaldensis Ecclesie Acca Presbyter eius vir & ipse sanctissimus &c.* Si anno proximo id est sequenti post obitum S. VWilfridi Acca Episcopatum id est ordinationem seu Episcopalem consecrationem acceperit, ergo à VWilfrido non est consecratus Episcopus. Si tum Acca eius Presbyter Episcopatum suscepit, ergo ante obitum VWilfridi solum Presbyter erat Acca, non Episcopus; dixisset aliàs Beda, eius Coepiscopus. Suadet id ipsum ratio: nam consecrare Episcopos Britannicę de iure & consuetudine pertinebat

nebat ad Archiepiscopum Cantuariensem, non ad simplicem Episcopum. Consecrauerat quidem S. Wilfridus anno 693. Swibertum, sed ex singulari priuilegio & speciali licentia ob vacantiam sedis Metropolitanæ per obitum Theodori: quam facultatem dum Acca fieret Episcopus iam dudum expirasse, vix dubium est reuerso eodem anno Berechtwaldo nouo Archiepiscopo Cantuariensi ex Gallijs, quò consecrationis obtinendæ ergò perrexerat: imo ipsomet Wilfrido multo cum inuidiæ obiecto ad humilem fortunã redacto, multis prærogatiuis spoliato, utpote regimine totius Northumbriæ & propriâ Eboracensi sede.

Falsum præterea est Accam fuisse Episcopum Lindisfarnensem, multo magis si accipiatur talis institutus à S. Wilfrido. Vitiosè etiam confunduntur Episcopatus Hagulstaldensis & Lindisfarnensis, quasi vnus idemque esset. Crediderim illum textorem vitæ Swibertinæ deceptum ex cursoria venerabilis Bedæ lectione apud quem lib. 4. cap. 12. & cap. 27. habemus S. Wilfridum Episcopum Hagulstaldensem & Lindisfarnensem, ac Eatam simili inscriptione. Arbitratus inde contextor eundem locum, eandem Ecclesiam esse, paribus titulis Accam donat quod Episcopus esset Hagulstaldensis. Verum erro est. Duo loca sunt, duæ Cathedræ Hagulstaldensis & Lindisfarnensis; hæc in Insula Oceani eiusdem nominis: illa in continenti Britannia iuxta Thynnam annem. Gubernarunt vt Episcopi simul dicta loca S. Wilfridus & Eata, sed Theodorus Archiepiscopus Cantuariensis post triennium fugati ab Episcopatu suo S. Wilfridi Ecclesias separauit cuique proprium rectorem ordinans, Tumbertum Hagulstaldensi remanente Eata ad Lindisfarnensem. Idem lib. 4. cap. 12. & exinde separatae perseverarunt succedente postea Di-

no Cuthberto in Lindisfarnensi, Eata Episcopo Hagulstaldensi adhuc viuento. idē l. 4. c. 18. Eatae verò defuncto successit in Hagulstaldensi Ioannes vir Sanctus, de quo idem Beda l. 5. c. 2. & sequentibus. Cuthberto in Lindisfarnensi succenturiatus est Eadbertus circa annum 690. idem lib. 4. cap. 29. Ac tandem anno 731. Edilwaldus Episcopus est Lindisfarnensis, Acca Hagulstaldensem Pontificem agente; de quibus idem Beda lib. 5. cap. vltimo Chronicō suum ad annum 731. finiens: *At verò, inquit, Prouincia Nort-humbrorum, cui Rex Ceolulf præest, quatuor nunc Episcopi Præsulatum tenent. Wilfridus (est is alius à superius nominato) in Eboracensi Ecclesia, Edelwaldus in Lindisfarnensi Ecclesia, Acca in Hagulstaldensi Ecclesia, Plechelmus in ea qua Candida Casa vocatur, qua multiplicatus fidelium plebibus in sedem Pontificatus addita, ipsum primum habet Antistitem &c.* Quibus verbis vitæ Swibertinæ contextor clarissimè redarguitur. Attende nunc Lector quam debili scipioni innitatur qui Accam illum Hagulstaldensem Pontificem S. Wilibrordi conuenam eunt creatum. Non solum caput iam citatum vitiosum est, sed totus liber corruptissimus est erroribus scatens. Anno 1622. dum in illum commentarer, non dubitavi Pseudomarcellinum appellare, quem titulum postea vidi tributum eidem à Ioanne Herwerto Bauariæ Ducis Cancellario citante Gretserum qui isti Pseudomarcellino laruam detraxerit: Plures eius lapsus in decursu huius operis detego ex commentarijs à me confectis, quos mihi seruo. Dolendum eruditissimis viris imposuisse dum bona fide sine examine ei se crediderūt; quos tamen non fugillo; non enim eis propositum fuit singula particularia ad amussim discutere, nec alijs istam operam inuiderunt.

Appendices duæ ad superioris Dissertationis
& nostratum historiarum pleniorẽ intelligentiam.

P R I M A.

De Hågulstaldensi & Lindisfarnensi sedibus.

Æc nomina in vitis nostrorũ Sancto-
rũ non semel occurrunt. Haugulstal-
dehẽ secundũ Malbesburiens. de ges-
tis Pontificum Anglorum lib. 3. voca-
tur locus 5. ab Eboraco milliaribus
disparatus :fisco Regio famulabatur,
quando eum Sanctus Wilfridus ab E-
theldritha Regina pro alijs possessio-
nibus commutavit. Vrbs fuit in regno Northumbrię mag-
nificis ædificijs superba & Romæ æmula. Statim post an-
num 664. ibi est constituta sedes Episcopalis , quam pri-
mus rexit S. Wilfridus simul regens totam Northumbriã.
Circa annum 681. coepit proprios & distinctos ab Eborac-
censi & Lindisfarnensi habere Pastores, quemadmodum in
proximã dissertatione est scitum, fueruntque numero 11.
vsque ad annum 840, quo tempore Dani, quos alij Nort-
mannos vocant, frequentibus incursionibus ingentem
vastitatem toti Britanniaẽ attulerunt, ex qua secuta est ex-
tinctio Episcopatus Hågulstaldensis siue Haugulstaldensis,
ditioque cum aliquot alijs celsit in Iurisdictionem Epif-
copi Eboracensis. Malmesburiensis supra de suo tempore
agens: *Nunc, inquit, Haugustaldem villa est Archiepiscopi Ebo-
racensis.* Verũm Franciscus Godwinus nouitius Scriptor
Episcopus Landauensis ex numero Protestantium in Bri-
tannia

tannia, narrat per tumultus Danicos Regionem Haugulstaldensem celsisse in ditionem Episcoporum Eboracensium donec post aliquot sæcula Carleoli constituta est sedes, indicans Haugustaldem posterioribus ætatibus fuisse adiectum & subiectum Episcopo Carleolensi. Addit Godwinus Haugustaldem hodie vocari Hexham, olim Axeldunum Romanis celebratum.

Lindisfarne est locus circa limites Angliæ & Scotiæ, ad orientem in dextro Britannicæ Insulæ littore, qui bis in die incitante se æstu, quod toties accidit, semper duodecim horarum spatio aquis circumquaque cingitur, adeo ut plane Insula fiat; Idemque recedentibus pari temporis spatio undis, remaneat reliquæ terræ coniunctus atque siccus. Circuitus est circiter trium millium passuum. Hodie Angli vocant *Holy islant* id est Insulam sanctam, quod ibi S. Aidani ac aliorum DD. corpora sepulta sint. Circa annum 634. nacta est primum Episcopum S. Aidanum, cui successere Finanus, Colmannus &c. Deinde administrata fuit aliquo tempore ab Episcopis Eboracensibus Cædda, S. Wilfrido, nonnumquam ab Hagulstaldensibus. Sed anno 681. rursus peculiarem ei pastorem ordinavit Theodorus Archiepiscopus Cantuariensis, mansitque hoc modo sui Iuris vsque ad annum 883; quo tempore Lindisfarne à Barbaris deuastatâ in oppidum Cestriense Dunelmo proximum sedes siue habitatio Episcopalis Lindisfarnensis transfertur, titulum Lindisfarnensis Ecclesiæ Episcopis continuo gerentibus, sicuti Episcopi Tungrenses desertis Tungris Traiecti ad Mosam commorantes. Elapso sæculo plus minus ex Cestria Dunelmum cum corpore S. Cuthberti Cathedra demigrat, sopiturque paulatim titulus Lindisfarnensis; & hodie dicuntur Episcopi Dunelmenses siti in Northumbria.

Obserua

Obseruandum diligenter (cuius inaduertentia aliquos in errores coniecit) aliam esse Insulã Farne , aliam Lindisfarne, sicut distinguunt eam Beda lib. 5. cap. 1. & Polidorus Virgilius lib. 4. hiltoriæ Anglorum. Item aliam esse Prouinciam & Episcopatum Lindisfarorum , & Lindisfarnensium iuxta eundem Bedam lib. 4. cap. 12. & lib. 5. cap. ultimo ; vbi vtriq̃ue diuersi Episcopi enumerantur.

APPENDIX SECVNDA.

De Acca Episcopo Haugulstadenſi.

CCam viuum ſuis coloribus ex Beda dedimus.

Mortuum anno 740. poſtquam viginti quatuorannis inſulas geſiſſet , tradunt Chronica Anglicana. Hic oritur difficultas , quomodo ſi anno 740. obierit, tantum numerentur 24. anni geſti Episcopatus , cum anno 709 fuerit factus Episcopus : ab anno autem 709. vſque 740. excurrant ad minimũ anni 30; triginta ergo annis Episcopatum rexit. Reſp. Ne quenquam peccati condemnemus, conciliari hæc poſſunt, ſcilicet, terram deſeruiſſe anno 740, & dictos viginti quatuor annos Inſularum ſolum comprehendere & æquare annos quibus actu Haugulſtaldenſem Cathedram rexit, reliquos vſque ad 30, eſſe eos quibus ab Episcopatu ſuo fugatus exul vixit, ideoque ſileri. Deturbatum ab Eccleſia fuiſſe ex Anglicis Chroniſis accepit Malmesburienſis ſupra, expulſumque poſt obitum Bedæ triennio, incertum an reſreſſum, vide etiam

Altera difficultas occurrit. Hector Boetius lib. 9. rerum Scoticarum scribit Accam Episcopum Candidæ Casæ; & quidem de nostro Acca Haugulstaldensi eum intelligit non nemo scriptor. Contra, Omnes Historici Angliæ Accam agnoscunt solum Episcopum Haugulstaldensem, non Candidæ Casæ, nec vllus eorum inter Episcopos Candidæ Casæ aliquem Accam nominat. Quid agemus? Reusne erit Hector? non hoc fiat præproperè. Dici potest Accam Hectoris esse alium ab Acca nostro; facile enim est eiusdem nominis diuersos reperire. Quod verò Historici Angli nullum Accam in Candida Casa recenseant, non mirum, cum solum recenseant Episcopos quos habuit Candida Casa, postquam prorsus dignitate Episcopali priuata, nouiter est pristino honori restituta; quod contigit non longè ab anno 730. dato illi Episcopo Plechelmo, à quo solo Angli Catalogum Episcoporum Candidæ Casæ ordiuntur, cum tamen tam ex Hectore, quàm Alcuino, cuius Epistolæ ad fratres Candidæ Casæ fragmenta profert Malmesburiensis supra in iisdem Episcopis, constet, Sanctum Nimam siue Nimianum ibi primum Euangelium prædicasse & Episcopum fuisse. Quid vetat & nos addere aliquem Accam successorem? sicut Harpsfeldius ibidem commemorat quendam Eubertum ad annum 698. Si hoc non arrideat, & placeat Accam Hectoris & nostrum in vnum eundemque copulare, Secundo, dic Accam Haugulstaldensem è diocesi sua profugum in Candidam Casam se recepisse, ibidem munera Sacerdotalia & Episcopalia exercuisse, ideoque loci titulum Episcopalem meruisse, quamuis propriè isti loco non fuerit ordinatus Antistes. Sic Sanctus Swibertus Werdenfis audit Episcopus, Sanctus Wilfridus exul, Merciorum. His contentus maneo donec

ncc

nec quid certius elucescat.

De translatione corporis S. Accę, de signis sanctitatis post mortem, consule Rogerium Houeden priore parte Annalium in principio, Molanum in natalibus SS. Belgij, Harpsfeldium sæculo octauo cap. 22.

DISSERTATIO XXXII.

De duobus Ewaldis.

Hi eodem velo portum Wiltaburgensem subierunt secundum textum Marcellinianum eiusque sequaces. Reclamat verò Beda lib. 5 cap. 11. qui postquam enarrasset emissionem, profectioem duodecim (Willibrordi & sociorum) in Frisiam, eorum diuergium ad Pipinum, remissionem in Frisiam, subiungit; *Horum* (Willibrordi, scilicet, sociorumque) *secuti exempla duo quidam Presbyteri de natione Anglorum, qui in Hiberniam multo tempore pro aternâ patria exulauerant, venerunt in prouinciam antiquorum Saxonum si forte aliquos ibidem predicando Christo acquirere possent: vterq; vocabatur Ewaldus.* Hic separatim & distinctim numerantur à Willibrordo eiusque sodalibus, separata etiam eorum profectio, vt & actus: secuti narrantur exemplum Willibrordi eiusque sociorum; non ergo fuerunt inter illos duodecim, fuerunt præter illos, post illos venerunt attracti eorum præuio exemplo. Secundo, Venerunt in prouinciam antiquorum Saxonum id est Westphaliam, non Frisiam quò alij venerunt. Aliam prouinciam, aliud iter elegerunt. Nec apud Bedam in eorum actis aliquod vestigium communicationis cum Willibrordo apparet.

Ter